

KÄTEVÄT PYSTY HALKOJAT

AARRE
ESITTELY

Pölkyt halki

Juttuun liittyvällä videolla Teuvo Kirsellä halkoo metrin koivupölkkyjä Konetoimi Oy:n ProForest LS6T -pystyhalkojalla.

KATSO VIDEO!
www.aarrelehti.fi

Pystyhalkojalla puita halkoessa tulee viileillä säillä ennemmin kylmä kuin hiki. ProForest LS6T.

Oksaisen tai kierteisen puun halkaisu pitää usein viimeistellä kirveellä. Husqvarna halkaisukirves.

Pystyhalkojalla metrinen halkojen teko käy kevyesti ja kohtalaisen joutuisasti. Kun puut urakoidaan jo tuoreina halki ja pinoon kuivumaan, laholla ja homeella ei enää sen jälkeen ole pinolle asiaa.

TEKSTI RISTO JUSSILA KUVAT RISTO JUSSILA JA VALMISTAJAT

hanteellisinta on kaataa polttopuiksi tehtävät isot koivut kevättalvella ja pilkkoa ne klapeiksi varhain keväällä. Talvella puuaineessa on vähiten vettä.

Jollei käytössä ole varsinaista klaponetta ja traktorikäyttöistä halkaisijaa, urakasta selviytyy melko hyvin myös sähkötoimisella pystyhalkojalla.

Isommat rungot sahataan metrisiksi, halotaan pystyhalkojalla ja varastoidaan pinoon halkomispaikalle. Tällä tavoin puukuormasta suoriutuu melko nopeasti, eivätkä kuoripäälliset pöllit jää kesäksi kasaan menettämään polttoarvoaan.

Yli sadan kilon koneita

Vaikka sähkötoimiset pystyhalkojat painavat noin 100–200 kiloa, niiden liikuttelu omilla pyörillä vetäen ei ole ihme kyllä erityisen raskasta. Sopivassa kallistuskulmassa vetäen paino pysyy pyörien

päällä. Jos pyöräpareja on kaksi, siirtely on vielä kätevämpää.

Kun laitetta kuljetetaan peräkärjessä, se kannattaa vetää kärryyn lastaussilta myöten. Sillan voi tehdä vaikkapa paksusta filmivanerista.

Jos voimanlähteenä on polttomoottori, halkojen teko onnistuu myös metsätien varressa.

Toimintaperiaate laitteissa on yleensä sama: pölli nostetaan halkaisupöydälle pystyyn, ja ohjauskahvat käännetään kiinni pölkkyyn ja niitä painetaan, jolloin terä lähtee liikkeelle. Kädet eivät voi joutua puun ja terän väliin.

Pienioksainen helpompi

Pystyhalkojien kyky halkaista metrin pölkky riippuu pölkyn paksuudesta ja oksaisuudesta. Oksaton tai vähäoksainen halkaa helposti.

Halkaisuterä halkaisee pölkyn vain noin puoleenväliin. Jos alaosassa on oksia, pölkky ei paukahda vielä silloin auki,

vaan se pitää kääntää ja halkaista myös toisesta päästä.

Puussa, myös koivussa, voi olla kierteisyyttä. Se on myrkyä halkaisulle, vaikka se tehdään traktorilla ja ruuvihalkaisijalla.

Hankalissa pölkkyissä pystyhalkaisijan terä ei tahdo kulkea suoraan. Suureen oksaan osuessaan terä alkaa yleensä kääntää pölkkyä, ajautuu pölkyn reunaan eikä homma onnistu.

Pystyhalkaisija ei kykene halkomaan kaikkea. Toisaalta mitä enemmän tehoa ja mitä leveämpi terä, sitä paremmin kone suoriutuu hankalista pölkkyistä.

Erityisen vaikeat pöllit on paras sahata lyhyemmiksi ja halkoa halkaisupöydän korkeutta nostamalla.

Halkaisuterän nousukorkeutta voi mataloittaa por-

taattomasta säätimestä, jolloin terän turha liike lyhenee ja työ nopeutuu.

Terä jää välillä jumiin

Oksaisiin tai kierteisiin pölkkyihin terä jää väistämättä joskus jumiin. Pölkky irrotetaan vääntäen, koivuhallolla, kirveen hamaralla tai vastaavalla naputellen.

Oksainen ja kierteinen pölkky ei halkea aina kunnolla, vaikka se halkaistaan mo-

lemmista päistä. Silloin pölkky lyödään kirveellä lopullisesti halki maahan asetettuna pöllin päällä. Saman voi tehdä myös moottorisahalla sahaten.

Moniin pystyhalkojiin on saatavilla ristikkoterä, joka halkaisee pöllin kerralla neljään osaan. Se toimii lähinnä silloin, kun puussa ei juuri ole oksia tai kierteisyyttä, eikä pölkky ole kovin suuri.

»Pystyhalkaisija ei kykene halkomaan kaikkea.«

Sähkötoimiset pystyhalkojat

MAGPRO POWER TOOLS

Hinta: 399 e
Teho: 6 tonnia, 3 000 W
Halkaisupöydän korkeus: 58/77/106 cm
Paino: 90 kg
Mitat: n. 90 x 40 x 150 cm
Arvio: Edullinen perustason kone, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Ristikkoterä lisävarusteena hintaan 14,90 e. Kiirettömään halontekoon mieluiten oksattomille ja vähäoksaïsille pölkyille.

PROFOREST LS6T

Hinta: 429 e
Teho: 6 tonnia, 3 000 W
Halkaisupöydän korkeus: 58/77/106 cm
Paino: n. 100 kg
Mitat: n. 90 x 40 x 150 cm
Arvio: Edullinen perustason kone, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Ristikkoterä lisävarusteena hintaan 45 e. Kiirettömään halontekoon mieluiten oksattomille ja vähäoksaïsille pölkyille.

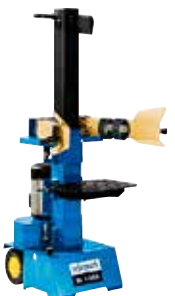
NORDFOREST 6,5 T

Hinta: 549 e
Teho: 6 tonnia, 2 200 W
Halkaisupöydän korkeus: 57/76/103 cm
Paino: 109 kg
Mitat: n. 90 x 40 x 150 cm
Arvio: Perustason kone, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Ristikkoterä lisävarusteena hintaan 19,90 e. Kiirettömään halontekoon mieluiten oksattomille ja vähäoksaïsille pölkyille.

IKH AWD 8000

Hinta: 649 e
Teho: 8 tonnia, 3 500 W
Halkaisupöydän korkeus: 52/78/104 cm
Paino: 115 kg
Mitat: 83 x 93 x 147 cm
Arvio: Perustasoa voimakkaampi halkoja, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Lujatekoinen kone oksaïsillekin pölkyille.

SCHEPPACH OX 1-650

Hinta: 719 e
Teho: 6 tonnia, 3 000 W
Halkaisupöydän korkeus: 58/78/104 cm
Paino: 115 kg
Mitat: n. 93 x 42 x 147 cm
Arvio: Perustason kone, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä kaksi paria. Ristikkoterä vakiovarusteena. Kiirettömään halontekoon mieluiten oksattomille ja vähäoksaïsille pölkyille.

NORDFOREST 9,5 T

Hinta: 799 e
Teho: 9,5 tonnia, 3 500 W
Halkaisupöydän korkeus: 59/85/135 cm
Paino: 175 kg
Mitat: n. 80 x 65 x 160 cm
Arvio: Voimakas halkoja, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Ristikkoterä vakiovarusteena. Leveä halkaisukiila lisävarusteena. Lujatekoinen kone myös oksaïsille ja paksuille pölkyille.

SCHEPPACH OX 1-850

Hinta: 849 e
Teho: 8,5 tonnia, 3 700 W
Halkaisupöydän korkeus: 55/105 cm
Paino: 138 kg
Mitat: 81 x 63 x 150 cm
Arvio: Perustasoa voimakkaampi halkoja, jossa halkaisupöydällä kaksi eri korkeutta. Kuljetuspyöriä kaksi paria. Ristikkoterä vakiovarusteena. Leveä halkaisukiila lisävarusteena. Lujatekoinen kone oksaïsillekin pölkyille.

SCHEPPACH OX 1-1000

Hinta: 1 190 e
Teho: 10 tonnia, 4 100 W
Halkaisupöydän korkeus: 56/105 cm
Paino: 192 kg
Mitat: 75 x 63 x 165 cm
Arvio: Voimakas halkoja, jossa halkaisupöydällä kaksi eri korkeutta. Kuljetuspyöriä kaksi paria. Ristikkoterä vakiovarusteena. Leveä halkaisukiila lisävarusteena. Lujatekoinen kone myös oksaïsille ja paksuille pölkyille. ▶

Hankalat oksapölkyt

Suurioksaïnen pölkkä on pystyhalkojalle vaikea tapaus. Halkeaminen helpottuu, kun sitä estävät suuret oksat sahataan moottorisahalla pistosahauksena halki keskilinjaan asti ennen pystyhalkojaan nostoa.

Pistosahaus aloitetaan laipan vetävällä terällä vaakatasoisesti ja laippa nostetaan vasta sen jälkeen pystyyn pistosahaukseen. Näin takapotkuvaaraa ei synny.

Isommat pölkyt kannattaa halkoa saman tien riittävän pieniksi. Se vähentää pilkkomista myöhemmin.

Polttomoottorilla toimivat pystyhalkojat

PROFOREST LS10 TP

Hinta: 699 e
Halkaisuvoima: 10 tonnia
Polttomoottori: 4-tahti
n. 195 cm³, 4,8 kW
Halkaisupöydän korkeus:
55/82/104 cm
Paino: n. 135 kg
Mitat: n. 85 x 40 x 155 cm
Arvio: Voimakas halkoja, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Ristikkoterä lisävarusteena hintaan 55 e. Myös oksaisille ja paksuille pölkyille.

IKH XW 104

Hinta: 779 e
Halkaisuvoima: 10 tonnia
Polttomoottori: 4-tahti
196 cm³, 4,8 kW
Halkaisupöydän korkeus:
55/82/104 cm
Paino: 137 kg
Mitat: 85 x 40 x 154 cm
Arvio: Voimakas halkoja, jossa halkaisupöydällä kolme eri korkeutta. Kuljetuspyöriä yksi pari. Ristikkoterä lisävarusteena hintaan 34 e. Myös oksaisille ja paksuille pölkyille.

MTD LS 550

Hinta: 2 400 e
Halkaisuvoima: 25 tonnia
Polttomoottori: 4-tahti 190 cm³, 2,6 kW
Halkaisupöydän korkeus: 64 cm
Paino: 238 kg
Mitat: 110 x 100 x 200 cm
Arvio: Äärimmäisen voimakas halkoja metrin halkoja lyhyemmille pölkyille. Ilmakumipyörät, vetoaisan voi asentaa peräkoukkuun. Hydraulioöljysäiliön tilavuus 14 litraa. Lujatekoinen kone myös oksaisille ja paksuille pölkyille. Voidaan käyttää pysty- ja vaakatoimisena.

Halkojista klapikoneisiin

Sähkötoimiset vaakahalkojat painavat noin 50–80 kg. Niillä voi halkoa noin 30–50 sentin pituisia pölkyjä, ja ne maksavat paristasadasta eurosta ylöspäin.

Pystyhalkojilla voi halkaista metrisiä pöllejä ja myös sitä pienempiä pölkyjä. Ne painavat 100–200 kg ja maksavat 400–500 eurosta ylöspäin.

Klapeja tekeviä suuria koneita kutsutaan klapikoneiksi. Voimanlähteenä klapikoneessa voi olla traktorin nivelakseli, traktorin hydraulikka, polttomoottori tai sähkö. Klapikoneita liikutellaan yleensä traktorilla, mutta osaa niistä voi vetää mönkijällä tai autolla.

Klapikoneen toimintoihin kuuluvat tavallisesti runkojen katkaisu ketjusahalla tai sirkelillä sekä pölkyjen halkaisu. Niissä on yleensä myös kuljetin.

VEROVINKKI

Jos pystyhalkojalla tehdään vain metsänomistajan omaan käyttöön tulevia polttopuita, laitteen hankintahintaa ei voi vähentää metsäverotuksessa.

Vähennyskelpoisia ovat vain sellaiset koneet ja laitteet, joita käytetään elinkeinotoiminnassa kuten polttopuun korjaamisessa ja tekemisessä myyntiin.

LISÄTIETOJA
IKH AWD ja XW, ikh.fi | Mag Pro, motonet.fi |
Nordforest, uittokalusto.fi | ProForest, konetoimi.fi |
Scheppach, fagimex.fi | MTD, mtd.fi